

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator,

Prof. univ. dr. Marcela Sălăgean

Student-doctorand:

Adela Emanuela Ordean

Cluj-Napoca

2023

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

Romos – de la comunism la democrație.
Evoluții politice, economice, sociale și culturale.

Coordonator,
Prof. univ. dr. Marcela Sălăgean

Student-doctorand:
Adela Emanuela Ordean

Cluj-Napoca
2023

CUPRINS

Lista figurilor

Lista tabelelor

INTRODUCERE.....	1
CAPITOLUL I. ROMOS - DE LA SFÂRȘITUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL LA INSTAURAREA REGIMULUI COMUNIST (1944-1947).....	22
1.1. Realități socio-economice și politice.....	22
1.1.1. Societatea văzută prin prisma fenomenelor demografice.....	22
1.1.2. Spectrul politic general.....	27
1.1.3. Anul electoral 1946 și consecințele sale.....	33
1.2. Memoria deportării sașilor în Gulagul sovietic.....	39
1.3. Consecințele instaurării guvernului Petru Groza: Reforma agrară.....	50
CAPITOLUL II. ROMOS ÎN PERIOADA COMUNISTĂ (1948-1989).....	58
2.1. Instaurarea regimului comunist în Romos.....	58
2.2. Politică și economie agrară. Colectivizarea agriculturii între istorie și memorie.....	64
2.2.1. Țărănimea romosană și sistemul cotelor.....	64
2.2.2. Rezistență țărănească și represiune în fața procesului de colectivizare.....	68
2.2.3. Aspecte din viața țăranilor chiaburi.....	84
2.2.4. Întovărășirea agricolă – anticamera colectivizării.....	92
2.2.5. Aplicarea decretului nr. 115/1959 pentru lichidarea exploatării.....	95
2.2.6. Munca de lămurire: propagandă pentru agricultura socialistă.....	100
2.2.7. Înscrierea în Gospodăria Agricolă Colectivă (1959-1962).....	106
2.2.8. Momentul 8 februarie 1962: constituirea GAC.....	118
2.2.9. Gospodăria Agricolă Colectivă „Drumul belșugului”.....	123
2.2.9.1. Începuturile socialismului agrar la Romos.....	123
2.2.9.2. Organigrama GAC și activitatea resursei umane.....	131
2.2.9.3. Țărănime vs. „avut obștesc”. Sustrageri: cauză și metodă.....	143
2.3. Repere privind infrastructura socialistă.....	148
2.3.1. Perspective asupra dezvoltării.....	148
2.3.2. „Munca patriotică”.....	151
2.3.3. Încercări de sistematizare teritorială. Proiect nr. 3560/1969 (ISCAS).....	157
2.4. Dinamica populației.....	169

2.4.1. Componenta socială: evoluții și istoric demografic.....	169
2.4.2. Emigrare legală și ilegală în lumea liberă.....	180
2.5. Școala și învățământul.....	191
2.6. Cultură și creație artistică vs. noua politică economico-socială.....	202
2.6.1. Șezătoarea și ceremonialul zestrei de nuntă: ultime momente de manifestare .	204
2.6.2. Tradiția călușarului între dispariție, transformare și adaptare.....	211
2.6.2.1. Băgatul fetelor în casă.....	212
2.6.2.2. „Colindul popii”.....	214
2.6.2.3. Creații adaptate la scena socialistă: cenzură vs. autocenzură.....	216
2.6.2.4. Cultura călușarului în viziunea socialistă.....	224
2.6.3. Revoluția culturală și manifestările ei.....	229
CAPITOLUL III. DECEMBRIE 1989 ÎN ROMOS. MEMORIE ȘI ISTORIE.....	251
CAPITOLUL IV. ROMOS - DE LA COMUNISM LA DEMOCRAȚIE: 1990-1992.....	262
4.1. Politică și electorat.....	262
4.1.1. Primele alegeri libere: 20 mai 1990.....	262
4.1.2. Anul 1992 și retrospectiva rezultatelor electorale.....	268
4.1.2.1. Primele alegeri locale: 9 februarie – 23 februarie.....	268
4.1.2.2. Alegerile electorale din 27 septembrie – 11 octombrie.....	272
4.1.3. Figuri politice, partide și ideologii vs. electorat.....	276
4.2. Tranziția spre economia de piață: politica agrară.....	279
4.2.1. Decret lege nr. 42/29 ianuarie 1990: retrageri din CAP.....	279
4.2.2. Suprimarea CAP și apariția asociațiilor țărănești.....	282
4.3. Populație, societate, cultură.....	285
CONCLUZII.....	297
BIBLIOGRAFIE.....	305
ANEXE	

CUVINTE-CHEIE

deportarea sașilor în Gulagul sovietic; reforma agrară din 1945; realități politice; procesul de colectivizare a agriculturii; Gospodăria Agricolă Colectivă „Drumul belșugului”; infrastructura socialistă; dinamica populației; revoluția culturală; decembrie 1989; tranziția spre democrație.

REZUMAT

La peste trei decenii de la căderea regimului comunist și de la intrarea în tranziția spre democrație, studierea istoriei contemporane în spectru politic, economic, social și cultural, reprezintă un subiect de actualitate, relevant asupra înțelegerii evoluțiilor traversate de societatea românească în ultimul veac. Interesul științific manifestat pentru cercetarea regimului comunist și postcomunist din spațiul românesc cunoaște în prezent o atenție remarcabilă, reflectată de numărul lucrărilor cu caracter istoric apărut pe piața cărții din România.

Teza Romos – de la comunism la democrație. Evoluții politice, economice, sociale și culturale tratează un subiect de istorie contemporană, vizând o dimensiune locală. Subiectul lucrării, după cum poate fi observat încă din titlu, relevă deopotrivă direcția spațială a cercetării – satul Romos, jud. Hunedoara, cât și direcția temporală – de la comunism la democrație. În aceeași măsură, acesta plasează în câmpul cercetării evaluarea manierei în care politicile comuniste și postcomuniste și-au lăsat amprenta asupra comunității. De asemenea, subiectul se apleacă asupra identificării elementelor din viața patriarhală care au supraviețuit politicilor vremii, totodată expunerii imaginarului prezent asupra trecutului de ieri, aceasta din urmă realizându-se prin apelul la memoria sătenilor intervievați.

Ca limită temporală, investigația istorică se oprește la anul 1992, studierea surselor arhivistice fiind condiționată de conținutul art. 28 din Legea Arhivelor Naționale (nr. 16/1996), care în cadrul celui de-al doilea alineat stipulează faptul că documentele aflate în Fondul Arhivistic Național pot fi consultate numai după 30 de ani de la crearea acestora.

Subiectul prezentei teze de doctorat deține o notă considerabilă de inedit și originalitate care rezidă din aducerea la lumină și consemnarea pentru prima dată a trecutului localității de la sfârșitul ultimei conflagrații mondiale și până la cumpăna dintre milenii. Abordarea, sursele folosite și maniera în care au fost interpretate, instrumentul metodologic, cât și structura lucrării, reflectă aceeași direcție.

Lăsându-ne ghidați de ideea că fiecare sat are o poveste de spus, teza *Romos – de la comunism la democrație. Evoluții politice, economice, sociale și culturale*, prin subiectul său, poate fi încadrată în rândul studiilor de istorie locală, istorie contemporană.

Pe terenul factorilor motivaționali, fundamentală a fost dorința de a face o incursiune mult mai profundă în „lada cu zestre” a localității natale, cu scopul de a valorifica trecutul de „ieri”, punându-l în lumină. Refacerea atmosferei anilor ce au trecut prin creionarea unor subiecte cu impact major asupra tuturor componentelor spațiului rural de secol XX din zona investigată, a determinat aspirarea de a realiza o lucrare omogenă, care să ofere, pe cât se poate de mult și pe cât este posibil, o imagine în oglindă a vremurilor ce au fost odată. Interdependența dintre politic, economic, social și cultural, manifestată în viața cotidiană a locuitorilor, a însemnat un nou impuls, întrucât s-a văzut în această complexă relație esența tuturor întâmplărilor ce s-au derulat în lumea satului.

Descoperirea istoriei orale și prilejul de a fi *de-a locului* au reprezentat un alt factor motivațional. Oportunitatea de a fi față în față cu istoria celor mici, la început prin simple discuții accidentale, iar mai târziu în cadrul interviului, s-a dovedit la rându-i nemaipomenită. Trecerea timpului a determinat o conștientizare mult mai profundă a faptului că acest izvor informațional nu este veșnic și că el va seca la un moment dat. O lume întreagă, parte a unei dimensiuni diferite a istoriei, aflată dincolo de document, în sfera multitudinii de trăiri și sentimente, are să cunoască tăcerea veșnică a celor pe care îi socotim acum drept istoria vie. Motivată profund de lipsa cu desăvârșire a oricărei forme de cercetare asupra perioadei vizate, am manifestat convingerea că este de proprie datorie a face cunoscut trecutul recent. Toate acestea reprezintă totodată și o încercare de a păstra o mai veche linie de continuitate în ceea ce înseamnă opera de transpunere în scris a istoriei Romosului, începută de Albert Amlacher (1847-1939) – autorul primei monografii a satului, și continuată de Aurel Răduțiu (1936-2020), autor al unor studii și volume ce traversează istoria localității din timpuri preistorice și până la jumătatea veacului trecut. În sfârșit, printre multe alte motivații se găsește credința că „veșnicia s-a născut la sat” și că „nimic nu-i leagă mai mult pe oameni decât conștiința unui trecut comun”.

Prin prezenta teză doctorală întreprindem o călătorie retrospectivă asupra istoriei spațiului investigat. Mai exact deschidem și derulăm investigații științifice asupra timpurilor din urmă, aparținătoare generațiilor traversate de dictatura comunistă și democrația postdecembristă.

Scopul cercetării subiectului implică dorința de a reface atmosfera unor decenii aflate între *vechi și nou, construcție și reconstrucție, progres și regres, tradiție „moșierească” și „emancipare” socialistă, revoluție și contrarevoluție*, în sfârșit, între „*valori*” *totalitare și valori democratice*. Întrebarea fundamentală în jurul căreia gravitează întregul demers al cercetării o constituie următoarea problematică: *Cum au marcat comunismul și postcomunismul spațiul Romos?*

Întregul demers investigativ ridică o serie de întrebări, atât descriptive cât și analitice, a căror menire este de-a aduce cercetarea mai aproape de adevărul istoric.

Ce domenii ale vieții comunitare a atins comunismul?; Care politici comuniste au produs impact asupra așezării?; Care a fost motivul deportării etnicilor germani în URSS?; Cine a fost afectat și cine a beneficiat de reforma agrară?; Cât a durat procesul de colectivizare a agriculturii?; Ce tipuri de represiune au manifestat autoritățile comuniste?; De ce represiunea a fost îndreptată cel mai mult asupra chiaburilor?; Cum a fost experiența represionară a țăranilor?; Când și-a început și încheiat activitatea GAC „Drumul belșugului”?; Ce impact a avut Revoluția culturală asupra culturii țărănești? Cum ilustrează acest fenomen istoria?; Ce anume atestă ideea de sistematizare a satului? Cum este descris proiectul de sistematizare?; Cine, de ce, când și cum a emigrat în „lumea liberă”?; Care a fost cursul economiei după decembrie 1989?; De ce CAP „Drumul belșugului” și-a încheiat activitatea în anul 1990?; Când și de ce au apărut asociațiile agricole? Câte asociații de acest tip au existat? Cine le-a condus și cât au funcționat?; Cum au fost pregătite primele alegeri libere și care a fost decizia finală a electoratului?; Ce figuri politice au apărut pe scena politică postdecembristă din Romos?; Care și câte partide politice au manifestat activitate în perioada 1990-1992? Cine au fost reprezentanții acestora?; Care a fost poziția politică a Romosului față de alegerile prezidențiale, parlamentare și locale, desfășurate în perioada 1990-1992?; Cum poate fi explicat fenomenul migratoriu post 1989? Care au fost motivele acestuia? De ce a existat un adevărat „exod al sașilor”?; Care au fost aspectele definiției și cu impact ale culturii în perioada postcomunistă? Ce fel de efecte au produs comunismul și postcomunismul asupra așezării? De ce și cum sunt ilustrate?; Ce relație există între documentul de arhivă și memoria colectivă?; Care surse istorice nu prezintă credibilitate?

Metodologia cercetării are în vedere materializarea principiului susținut de Umberto Eco, respectiv utilizarea izvoarelor istorice primare încă de la începutul demersului investigativ. Procedul în cauză are o contribuție esențială în identificarea elementelor ce pot fi cercetate. Pe acest fundament este constituită, într-o măsură semnificativă, structura lucrării. Categoria de

surse istorice la care facem referire cuprinde o gamă largă și diversificată de material informațional, valoros în reconstituirea trecutului recent, precum acte oficiale, acte personale, scrisori, periodice, inscripții, obiecte de artă, edificii, colecții de fotografii, înregistrări audio-video, dar și interviuri. Deși toate acestea par a reflecta existența unui singur loc de referință, realitatea diferă întrucât materialul este dispersat implicit în alte spații transilvănene (Arhiva Primăriei Comunei Romos, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara – Deva, Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Hunedoara, Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române” Cluj-Napoca, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca, „Arhiva de Folclor” a Universității de Vest din Timișoara, Biserica Evanghelică-Lutherană din Romos, Casa Parohială Evanghelică din Romos, colecții personale ale sătenilor etc.). Existența acestei realități nu a îngreunat semnificativ cercetarea trecutului, întrucât demersurile procesului de colectare a datelor istorice au început încă din anul 2015. Tot aici trebuie remarcat că o parte importantă a surselor primare sunt inedite, ceea ce încredințează ca această lucrare să aibă privilegiul de a le face debutul în „lumea” rezultatelor cercetărilor istorice. Pe de altă parte, se remarcă sursele primare editate, aici fiind vorba de impresionanta colecție de peste 2600 de fotografii adunate din lumea satului Romos, de-a lungul mai multor ani, de către Tudor Stăncioiu și Aurel Răduțiu, la care se adaugă colecția de înregistrări fotografice, video și audio strânsă de Marius Evi și Adela Emanuela Ordean.

După realizarea laborioasei munci ce a împletit documentarea și analiza materialului primar, a fost consultată literatura critică, respectiv de specialitate, avându-se în vedere consolidarea și îmbunătățirea imaginii de ansamblu asupra perioadei și evoluțiilor istorice de interes în cadrul tezei. De asemenea, studiul literaturii de specialitate servește și drept instrument comprehensiv, spre exemplu, pentru înțelegerea și interpretarea surselor primare.

Pentru realizarea cercetării s-a avut în vedere existența, în ceea ce François Furet numea „atelierul istoricului”, a unui aparat metodologic cât mai corespunzător materialului informațional colectat, astfel încât să fie posibilă obținerea unui tablou fidel al rațiunilor ce au dominat perioada vizată. În această ordine de idei, amintim metoda analitică (utilizată în analizarea surselor primare, scrise și nescrise, prin apelul la *analiza textului*, *analiza discursului/interviului*, *analiza tematică* și *analiza comparativă*), metoda descriptivă (descrierea faptelor/ evenimentelor/ proceselor/ acțiunilor cu ajutorul unor strategii de observare), metode statistice (aplicate în cadrul *analizei de tip longitudinal* – de exemplu, în identificarea evoluției intrării sătenilor în GAC, și *analiza cross-secțională* – spre exemplu, identificarea raportării categoriilor de țărani la politica de transformare socialistă a agriculturii),

metoda anchetei (derulată pe teren cu scopul de a identifica urme materiale produse de politicile vremii), metoda lexicală (analizarea unor date lingvistice, precum toponimele, pentru aducerea anumitor explicații/completări asupra cunoașterii trecutului), metoda spațială (ajutătoare în procesul de explicare a unor fapte istorice).

În vederea valorificării „trecutului din jurul nostru” s-a urmărit apelul la metoda interviuării. Istoria orală reprezintă un domeniu nou în discursul istoric, neînsemnând doar o sursă alternativă și complementară, ci și un mijloc independent în reconstituirea trecutului. Procesul interviuării are întotdeauna drept fundament un ghid de interviu semistructurat care cuprinde puncte cheie, de natură politică, economică, socială și culturală, menite să afirme evoluția localității de la comunism la democrație. În stabilirea listei interviuabililor s-a ținut cont de mai multe aspecte: vârstă, apartenența etnică, religie, gen, statut în vechea societate, studii, profesie, funcții de conducere, emigrare legală/ilegală, apartenența politică, parte a rezistenței anticomuniste și/sau a represiunii comuniste. În ceea ce privește tehnica folosită, interviurile au fost realizate în cea mai mare parte pe suport audio, fiind trecute mai apoi printr-un proces laborios de transcriere și editare. Asupra materialului brut s-au făcut anumite intervenții, spre exemplu eliminarea părților irelevante și repetitive. Transcrierea cunoaște anumite adnotări privitoare la starea de spirit a interviuaților, pe care o evidențiem în interiorul parantezelor rotunde după următoarea formă: (râde), (plânge), (oftează), și prin puncte de suspensie (...) atunci când este prezentă o pauză mai lungă în discurs. Conținutul interviurilor a fost analizat și selectat cu mare atenție, astfel încât nu s-a ținut cont doar de căutarea adevărului istoric, ci și de demnitatea persoanelor care apar menționate în materialul informațional.

Întrucât baza cunoașterii trecutului este sursa istorică, prezenta lucrare are ca suport științific o gamă largă și diversificată de material documentar: surse primare scrise (documente de arhivă, colecții de documente, publicații periodice), interviuri de istorie orală, cadre fotografice și nu în ultimul rând înregistrări video și sonore. Tot aici se înscriu literatura de specialitate, sursele cartografice și urmele materiale din teren. Dincolo de a fi cele mai numeroase, sursele scrise se diferențiază în cadrul lucrării în izvoare primare și izvoare secundare, acestea din urmă reprezentând lucrările de specialitate. Selectarea materialului bibliografic este realizată în conformitate cu subiectul și obiectivele cercetării.

Ținând seama de scopurile cercetării, teza doctorală *Romos – de la comunism la democrație. Evoluții politice, economice, sociale și culturale*, cunoaște o structură alcătuită din patru capitole, la care se adaugă „Introducerea”, „Concluziile”, „Bibliografia” și „Anexele”

aferente. Fiecare element structural constituie rezultatul deopotrivă calitativ și cantitativ al prezentei investigații istorice.

Partea introductivă – *Introducerea*, surprinde problematica cercetării, de la subiectul tezei de doctorat, motivație, metodologie, discurs istoriografic și până la paleta largă a surselor istorice utilizate. În oglinda acestor expuneri poate fi înțeleasă întreaga traiectorie a cercetării doctorale. Nu în cele ultime, raționamentul investigației își găsește explicația tocmai în lumina aspectelor abordate aici.

Primul capitol – *Romos - de la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial la instaurarea regimului comunist (1944-1947)*, acordă o atenție deosebită realităților politice și socio-economice derulate în așezarea de la Romos odată cu deschiderea perioadei postbelice. Aflată dincolo de front, comunitatea romosană experimentează o serie de momente dificile, încărcate de tensiune și necunoscut, așa cum au fost deportarea sașilor în Gulagul sovietic (1945), consecințele reformei agrare (1945-1946) sau alegerile electorale (1946). Fiecare dintre acestea consacră, într-o formă sau alta, mai mult ori mai puțin, prezența ecoului sovietic în acest teritoriu transilvănean.

Al doilea capitol – *Romos în perioada comunistă (1948-1989)*, reconstituie un tablou istoric încărcat de complexitate. În centrul cercetării se găsește cu precădere drama țăranului romosan. Prin natura izvoarelor istorice și a surselor de informare, spațiul zonei de cercetare face dovada unei alinieri sinuoase, și totodată inevitabile, la procesul național de transformare socialistă a țării, proces implementat odată cu reușita comuniștilor de a prelua puterea în stat. În lumina acestora, așezarea Romos atestă fenomene de o deosebită proporție. Dincolo de toate, amprenta materializării comunismului în acest spațiu transilvănean denotă amploarea schimbărilor întreprinse în planul dimensiunilor politice, economice, sociale sau chiar culturale. Nu în ultimul rând, capitolul reprezintă un prim și important demers investigativ asupra încercării de a cunoaște consecințele manifestării totalitarismului în teritoriul comunității romosane; semnifică, în aceeași măsură, o încercare de a reconstitui un tablou istoric aflat în obscuritate, un tablou care îl plasează în prim plan pe țăranul romosan, împreună cu viața sa desfășurată între lumini și umbre.

Cel de-al treilea capitol – *Decembrie 1989 în Romos: memorie și istorie*, analizează imaginea evenimentelor decembriste în spectrul comunității romosane, ancorându-se asupra întrebării: Ce a însemnat decembrie 1989 pentru Romos? În linii mari, capitolul aduce în lumină două situații importante: atitudinea societății zonei de cercetare în fața marilor schimbări

naționale, respectiv formarea și dezvoltarea primelor două grupuri locale dornice de a se lansa pe scena politică din Romos.

Ultimul capitol – *Romos de la comunism la democrație: 1990-1992*, încheie demersul investigației completând reconstituirea tabloului istoric printr-o expertiză asupra momentelor definitorii perioadei postdecembriste. Este reliefată tranziția spre democrație, care la Romos manifestă o serie de transformări la nivel politic, economic, social și chiar cultural, iar aceasta în numai doi ani de la căderea regimului comunist. Din raționamente evidente, cadrul final acordă inclusiv o importanță aparte deschiderii unei istorii comparative cu privire la comunitatea romosană aflată *înainte vs. după* 1989.

Concluziile încheie discursul tezei doctorale în lumina rezultatelor demersului investigativ. Ca atare, concluziile au meritul de a expune o imagine de ansamblu asupra impactului generat de materializarea politicilor comuniste și postcomuniste la nivelul comunității romosane în perioada istorică 1945-1992. În virtutea situațiilor desprinse, această parte a tezei trasează noi direcții posibile de cercetare.

Bibliografia cunoaște la rândul său un aport esențial întrucât constituie tezaurul documentar care stă la baza edificării tezei doctorale. Prin conținut, tipologie ori prin structura materialului, bibliografia exprimă deopotrivă ineditul și originalitatea demersului investigativ. În egală măsură, bibliografia reprezintă un veritabil instrument de orientare, un instrument care are puterea de a reliefa traiectoria prezentei cercetării. Cu toate că fiecare material bibliografic aduce surse informaționale folositoare, în ceea ce înseamnă reconstituirea tabloului istoric de la Romos este imperioasă recunoașterea importanței deosebite a următoarelor izvoare: sursele arhivistice, interviurile de istorie orală, periodicele regionale și colecțiile personale aparținătoare lumii satului.

Anexele constituie o secțiune alcătuită din documente de arhivă și materiale fotografice care se găsesc în directă legătură cu obiectul cercetării. Aceasta urmărește sporirea comprehensiunii și a exemplificării anumitor cadre ce s-au derulat în trecutul comunității din Romos. Desigur, secțiunea încearcă să facă documentul istoric mai accesibil, aducându-l în lumina cititorului.

În definitiv, instrumentul metodologic, euristic și critic, împreună cu numărul mare și divers de materiale istorice, ne conduc să credem în reușita cauzei noastre într-un mod ce va fi demn de luat în considerație. Apreciem faptul că natura izvoarelor primare, scoaterea acestora din obscuritate, precum maniera de abordare, evaluare și expunere a firului narativ, împletesc expresia investigației științifice, a creativității, ineditului și originalității, a demersurilor de

cunoaștere istorică prin reconstituirea trecutului sau al aportului adus față de așezarea natală ori de pătrunderea în „istoria celor mici”.

Prezenta teză doctorală, intitulată *Romos – de la comunism la democrație. Evoluții politice, economice, sociale și culturale*, constituie un demers științific parcurs de-a lungul a peste trei ani de aprofundare asupra următoarei problematici: *Cum au marcat comunismul și postcomunismul spațiul transilvănean aparținător comunității rurale din Romos?* Astfel, rezultatele obținute sunt definite de existența unei radiografii istorice încheiate, în prisma căreia sunt puse în valoare deopotrivă importanța și necesitatea cunoașterii științifice a particularităților specifice zonei de cercetare de la comunism la democrație. Sinoptic, reconstituirea tabloului istoric local relevă o imagine similară, asupra întâmplărilor vremii, cu ceea ce a cunoscut spațiul românesc în genere.

BIBLIOGRAFIE

I. SURSE INEDITE

I.1. Surse arhivistice

Arhiva de Folclor a Academiei Române

- Academia Română, Filiala Cluj-Napoca, Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, *Arhiva de folclor*, „Culegeri de folclor din Com. Romos. Culegător Basarab Ioan, Lic. „Aurel Vlaicu” Orăștie”, Nr. 564, 1933.
- Academia Română, Filiala Cluj-Napoca, Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, *Arhiva de folclor*, „Orație la gazdă, Romos-Hunedoara”, culegător E. Petruțiu, informator Ștefan Gheorghe, 20.09.1973.

Arhivele Primăriei Comunei Romos

- Fond *Romos*, „Alegeri locale 1992”.
- Fond *Romos*, „Alegeri 9 februarie '92”.
- Fond *Romos*, „Alegeri 27 septembrie 1992”.
- Fond *Romos*, „Adeverințe vot 1990, Mai 20”.
- Fond *Romos*, „Alegerile din 20 Mai 1990. Com. Romos”.
- Fond *Romos*, „Alegeri 20 mai 1990”.
- Fond *Romos*, „Cereri de retragere din C.A.P. 1990”.
- Fond *Romos*, „Dările de seamă statistice privind activitatea cooperativelor agricole de producție pe anul 1966”.
- Fond *Romos*, „Dosar 2/1945-1946”.
- Fond *Romos*, „Dosar cereri de înscriere în G.A.C.”.
- Fond *Romos*, „Dosar cu Actele privind lucrările cu Decretul 115 din 1959. Romos”.
- Fond *Romos*, „Dosar borderouri de plată în bani pe 1975”.
- Fond *Romos*, „Dosar borderouri de plată în bani 1984”.
- Fond *Romos*, „Dosar evidență funciară. Com. Romos. Satul Romos. 1958”.
- Fond *Romos*, „Dosar retribuirea în bani 1980”.
- Fond *Romos*, „Planul de producție și balanța de venituri și cheltuieli pe anul 1970 al cooperativei agricole de producție”.
- Fond *Romos*, „Procese verbale [Alegeri electorale 1992]”.

- Fond *Romos*, „Proiect Nr. 3560. Sistematizarea comunei Romos, județul Hunedoara”.
- Fond *Romos*, „Statele de plată în bani pe 1975”.
- Fond *Romos*, „Statele de plată în bani pe 1976”.

Arhiva Parohiei Greco-Catolice Romos

- Dosarul – „Corespondența pe anii 1990-1995 a D-lui Drăgan Aurel”.

Direcția Județeană de Statistică Hunedoara

- Fond *Recensământul populației și locuințelor 1992*, Dosar „Nr. 43/8”.

I.2. Colecții personale

- Evi Marius - Dosar didactic: *Noi și folclorul*, manuscris.
- Ordean Dorel - Dosare privind: *Asociația Țăranilor Liberi*.
- Pătrânjan Mircea - Dosar: *Documente sași Romos*.
- Rafiliu Aurel - Dosare privind *Biserica Greco-Catolică Romos*.

II. IZVOARE EDITE

- Arhivele Naționale ale României, *România – viața politică în documente – 1950*, Editura S.C. Lumina Tipografică s.r.l., București, 2002.
- Berindei Mihnea, Dobrinu Dorin, Goșu Armand, *Istoria comunismului în România. Documente perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1945-1965)*, București, Editura Humanitas, 2009.
- Berindei Mihnea, Dobrinu Dorin, Goșu Armand, *Istoria comunismului din România. Documente Nicolae Ceaușescu (1972-1975)*, Vol. III, Iași, Editura Polirom, 2016.
- Buzatu Gheorghe, Chirițoiu Mircea, *Agresiunea comunismului în România. Documente din arhivele secrete: 1944-1989*, Vol. I, Editura Paideia, București, 1991.
- Drăgan Estera, *Culegeri de folclor din satul Romos (Revăzute și îngrijite de Ana Stăncioiu și Aurel Răduțiu)*, Cooperativa Astra, 1999.
- Drăgan Estera, *Culegere de folclor din satul Romos (Revăzută și îngrijită de Ana Marina Stăncioiu și Aurel Răduțiu)*, Editura Optimum.druckdienstleistungen, Nürnberg, 2020.
- Popescu C. Dem., *Charta Atlanticului din 14 August 1941, Declarația Națiunilor Unite din 1 Ianuarie 1942, Charta Națiunilor Unite din 26 Iunie 1945 O.N.U., Convenția de*

Armistițiul cu România și Anexele ei din 12 Septembrie 1944, Editura „Standard Graphica” – Marvan S.A.R., București, 1946.

- *Repertoriul Actelor publicate în Monitorul Oficial al României (Partea I) în perioada 22 decembrie 1989 – 31 ianuarie 1995*, București, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, 1995.
- Roske Octavian, Abraham Florin, Cătănuș Dan, *Colectivizarea agriculturii în România. Cadrul legislativ: 1949-1962*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2007.
- Stanciu Cezar (ed.), *Documente fundamentale ale regimului comunist din România (1948-1989)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012.

III. LUCRĂRI SPECIALE

- [Copertă lipsă] „Aprecieri ale specialiștilor despre jocul călușerilor”, 1979.
- Boia Lucian, *Strania istorie a comunismului românesc (și nefericitele ei consecințe)*, București, Editura Humanitas, 2016.
- Budeancă Cosmin, *Imaginea etnicilor germani la românii din Transilvania după 1918. Județul Hunedoara. Interviuri*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2019.
- Burakowski Adam, *Dictatura lui Nicolae Ceaușescu (1965-1989). Geniul Carpaților*, Ediția a II-a, Iași, Editura Polirom, 2016.
- Burakowski Adam, Gubrynowicz Aleksander, Ukielski Pawel, 1989. *The Autumn of Nations*, Varșovia, Natolin European Centre, 2020.
- Cărtianu Grigore, *Sfârșitul Ceaușeștilor. Să mori împușcat ca un animal sălbatic*, București, Editura Adevărul Holding, 2010.
- Cătănuș Dan, Roske Octavian, *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică*, Vol. I 1949-1953, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2000.
- Cătănuș Dan, Roske Octavian, *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică*, vol. II 1953-1956, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2005.
- Cătănuș Dan, Roske Octavian, *Colectivizarea agriculturii în România. Represiunea*, vol. I 1949-1953, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2004.
- Clemente Constantin, *Lada de zestre. Obiceiuri și tradiții din județul Hunedoara*, Deva, Editura Destin, 1998.

- Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Hunedoara, *Călușarii din Romos și Beriu. 75 de ani*, 16-17 decembrie 1972.
- *Comuniștii și proprietatea particulară*, Editura Partidului Comunist Român, 1946.
- Deaconu Ștefan, Enache Marian, *Votul la români. O incursiune în evoluția sistemelor electorale din România*, București, Editura C.H. Beck, 2019.
- Denize Eugen, Măță Cezar, *România comunistă. Statul și propaganda (1948-1953)*, Iași, Editura Tip Moldova, 2010.
- Denize Eugen, *Propaganda comunistă în România (1948-1953)*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011.
- Drăgan Estera, *Învățămant, școală, cultură, artă*, în Clemente Constantin, Bujor Vulcu, *Monografia comunei Romos*, manuscris, 1978.
- *Formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii din R.P.R.*, București, Editura Politică.
- Frunză Victor, *Istoria stalinismului în România*, București, Editura Humanitas, 1990.
- Gheorghiu-Dej Gheorghe, „Cuvîntare rostită la marele miting al oamenilor muncii din capitală organizat pe stadionul „23 August” cu prilejul încheierii lucrărilor Congresului al III-lea al P.M.R.”, în *Articole și cuvîntări 1959-1961*, București, Editura politică, 1961.
- Jinga Luciana M., *Gen și reprezentare în România comunistă (1944-1989). Femeile în cadrul Partidului Comunist Român*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Lenin V. I., *Despre alianța dintre clasa muncitoare și țărănime*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, 1955.
- Marx Karl, Engels Friedrich, *Manifestul Partidului Comunist*, Bacău, Editura Vicovia, 2014.
- Mica S., Balaure Fl., *Politica P.M.R. de întărire a alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare și de transformare socialistă a agriculturii*, București, Editura Politică.
- Nica S., Balaure Fl., *Politica P.M.R. de întărire a alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare și de transformare socialistă a agriculturii*, București, Editura politică.
- Niculescu-Varone G. T., *Costumele naționale din Romania întregită*, vol. II, București, Editura Ziarului „Universul”, 1940.

- Niculescu-Varone G. T., *Folklor românesc din Ardeal*, București, Tipografia Seminarului Monahal Cerica – Ilfof, 1935.
- Niculescu-Varone G. T., *Jocurile naționale românești*, București, Editura Ziarului „Universul”, 1938.
- Ordean Adela Emanuela, *Memorie și istorie, procesul colectivizării în satul Romos din județul Hunedoara. Studiu de caz*, Lucrare de licență, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, 2015.
- *Partidul Muncitoresc Român, conducătorul Revoluției Culturale în țara noastră*, București, Editura Politică.
- Pascu Vasile, *Regimul totalitar comunist în România (1945-1989)*, vol. I, București, Editura Clio Nova, 2007.
- Pavel Dan, Huiu Iulia, „*Nu putem reuși decât împreună*”. *O istorie analitică a Convenției Democratice, 1989-2000*, Editura Polirom, Iași, 2003.
- Pleșu Andrei, Liiceanu Gabriel, Patapievici Horia-Roman, *O idee care ne sucește mințile*, București, Editura Humanitas, 2014.
- Preda Constantin, *Tranziție, liberalism și națiune*, Editura Nemira, București, 2001.
- *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, București, Editura politică, 1974.
- Radosav Doru, *Istoria din memorie: încercări de istorie orală*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2016.
- Răduțiu Aurel, *Romos (jud. Hunedoara). File de Cronică 1850-1950*, Deva, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, 2015.
- Răduțiu Aurel, *Romos: (jud. Hunedoara). Protocolul ședințelor reprezentanței comunale 1896-1912*, Cluj-Napoca, Editura Ecou Transilvan, 2014.
- Rafiliu Aurel, *Parohia Greco-Catolică Romos. Schiță monografică*, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Teologie Greco-Catolică, Departamentul Blaj, Lucrare de disertație, Blaj, 2011
- *Raportul politic general făcut de Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la Congresul Partidului Muncitoresc Român din 21-23 februarie 1948*, Editura Partidului Muncitoresc Român, 1948.
- *Repertoriul actelor publicate în Monitorul Oficial al României. Partea I: 22 decembrie 1989 – 31 ianuarie 1995*, București, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, 1995.

- Rusan Romulus, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România*, București, Editura Fundației Academia Civică, 2007.
- *Sarcinile Partidului Muncitoresc Român în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii*, Editura Partidului Muncitoresc Român, 1949.
- Sălăgean Marcela, *Introducere în istoria contemporană a României*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2013.
- Stan Vasile, *Falimentarea economiei naționale. Procesul celor opt guvernări postrevoluționare: 1990-2004*, vol. I (1990-1992), București, Editura Saeculum Vizual.
- Stanciu Cezar, *Traversând infernul. O istorie a comunismului românesc (1948-1989)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2009.
- *Statutul Model al Gospodăriei Agricole Colective*, Editura pentru Literatură Politică, 1953.
- Stănescu Mircea, *Reeducarea în România comunistă (1949-1955). Târgu-Ocna, Ocnele Mari, Canalul Dunăre-Marea Neagră*, vol. III, Iași, Editura Polirom, 2012.
- Steiner Johann, Magheți Doina, *Mormintele tac. Relatări de la cea mai sângeroasă graniță a Europei*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Ștef Zevedei, Codreanu Cornel, *Economia*, în Clemente Constantin, Bujor Vulcu, *Monografia comunei Romos*, manuscris, 1978.
- Ștef Zevedei, Codreanu Cornel, *Nivelul de trai. Perspective de dezvoltare*, în Clemente Constantin, Bujor Vulcu, *Monografia comunei Romos*, manuscris, 1978.
- Ștef Zevedei, Codreanu Cornel, *Populația*, în Clemente Constantin, Bujor Vulcu, *Monografia comunei Romos*, manuscris, 1978.
- Tismăneanu Vladimir, Dobrinu Dorin, Vasile Cristian (ed.), *Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România: Raport final*, București, Editura Humanitas, 2007.
- Tismăneanu Vladimir, *Efigii ale unui coșmar istoric*, București, Editura Humanitas, 2015.
- Tismăneanu Vladimir, *Noaptea totalitară. Crepusculul ideologiilor radicale în secolul 20*, București, Editura Athena, 1995.
- Tismăneanu Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Vățulescu Cristina, *Cultură și poliție secretă în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2017.

IV. LUCRĂRI GENERALE

- Boia Lucian, *Evoluția istoriografiei române*, Universitatea din București, Facultatea de Istorie, București, 1976.
- Cioran Emil, *Istorie și utopie*, Editura Humanitas, București, 1992.
- Constantiniu Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997.
- Figes Orlando, *Rusia revoluționară (1891-1991)*, București, Editura Corint, 2016.
- Florea Simeon Marian, *Nunta la români. Studiu istorico-comparativ etnografic*, vol. I, București, Editura Saeculum I. O., 2019.
- Johnson Paul, *O istorie a lumii moderne (1920-2000)*, Editura Humanitas, București, 2015.
- Judt Tony, *Epoca postbelică. O istorie a Europei de după 1945*, București, Editura Litera, 2019.
- Kershaw Ian, *Un continent fracturat. Europa, 1950-2017*, București, Editura Litera, 2019.
- Mazower Mark, *Umbre peste Europa. Democrație și totalitarism în secolul XX*, Editura Litera, București, 2018.
- Meïtoiu Ioan, *Spectacolul nunților*, București, Comitetul de stat pentru cultură și artă. Casa centrală a creației populare, 1969.
- Moraru Sebastian, *Casa, satul și devenirea în tradiția românească*, București, Editura Saeculum I. O., 2018.
- Naumescu Valentin (coord.), *România, Marile Puteri și ordinea europeană: 1918-2018*, Iași, Editura Polirom, 2018.
- Pop Ioan Aurel, *Istoria Românilor*, București, Editura Litera, 2010.
- Pop Ioan Aurel, Bolovan Ioan, *Istoria Transilvaniei*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, 2016.
- Priestland David, *Steagul roșu. O istorie a comunismului*, București, Editura Litera, 2019.
- Rațiu Ion, *Politică pentru Occident*, Editura Progresul Românesc, 1992.
- Scurtu Ioan, Buzatu Gheorghe, *Istoria românilor în secolul XX (1918-1948)*, București, Editura Paideia, 1999.
- Szász Livia, *Discursuri care au schimbat lumea*, București, Editura Trei, 2015.

V. SINTEZE

- Gheorghiu-Dej Gheorghe, „Cuvîntare rostită la marele miting al oamenilor muncii din capitală organizat pe stadionul „23 August” cu prilejul încheierii lucrărilor Congresului al III-lea al P.M.R.”, în *Articole și cuvîntări 1959-1961*, București, Editura politică, 1961.
- Giurescu Dinu C. (coord.), Academia Română, Secția de Științe Istorice și Arheologie, *Istoria românilor*, vol. X România în anii 1948-1989, București, Editura Enciclopedică, 2013.

VI. MONOGRAFII

- Amlacher Albert, *Rumes*, Sibiu, Editura W. Krafft, 1912.
- Clemente Constantin, Bujor Vulcu, *Monografia comunei Romos*, manuscris, 1978.

VII. STUDII ȘI ARTICOLE

- Abraham Florin, *The Romanian Revolution of 1989: Historical Context, Unfolding Aftermath*, în Abraham Florin (ed.), *Annus Mirabilis. Three Decades After: Desires, Achievements, Future*, București, Editura Comunicare.ro, 2020.
- Anghel Remus Gabriel, Gheorghiu Laura, *Refugiați, vânduți, regretați. Migrația germanilor din România: 1944-1993*, în Ottmar Trașcă, Remus Gabriel Anghel (coords.), *Un veac frământat. Germanii din România după 1918*, Ediția a II-a, Cluj-Napoca, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2019.
- Antonesei Liviu, *Cenzura noastră cea de toate zilele*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
- Antonovici Valeriu, *Munca patriotică: control social și mobilizare în proiectul socialist*, în Cioflâncă Adrian, Jinga Luciana M., *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, 2010-2011, Iași, Editura Polirom, 2011.
- Bălan Marius, *Considerații privind natura juridică a Consiliului Frontului Salvării Naționale și caracterul juridic al actelor acestuia (comunicate către țară, decrete, decrete-lege)*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Buga Vasile, *Revoluția Română din decembrie 1989 în contextul raporturilor dintre România și Uniunea Sovietică*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.

- Beer Mathias, *Emigrația minorităților germane din România după 1945*, în Beer Mathias, Radu Sorin, Kühner-Wielach Florian (ed.), *Germanii din România. Migrațiune și patrimoniu cultural după 1945*, vol. II, în Spinei Victor, *Migrații, politici de stat și identități culturale în spațiul românesc și european*, București, Editura Academiei Române, 2019.
- Bolovan Ioan, Bolovan Sorina, *Contribuții privind structura etnică și confesională a Transilvaniei în secolul XX*, în Sabin Manuilă: *istorie și demografie*, Cluj-Napoca, Fundația Culturală Română, 1995.
- Borșa Sanda, *Un episod al „transformării socialiste”: colectivizarea agriculturii în raionul Bistrița (1950-1962)*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Stalinizare și destalinizare. Evoluții instituționale și impact social*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2014.
- Budeancă Cosmin, *Migrațiune și transformări identitare la românii din Transilvania în a doua jumătate a secolului XX*, în Beer Mathias, Radu Sorin, Kühner-Wielach Florian (ed.), *Germanii din România. Migrațiune și patrimoniu cultural după 1945*, vol. II, în Victor Spinei, *Migrații, politici de stat și identități culturale în spațiul românesc și european*, București, Editura Academiei Române, 2019.
- Cernat Paul, *Cozi și oameni de rând în anii '80*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
- Chelcea Liviu, Lățea Puiu, *Cultura penuriei: bunuri, strategii și practici de consum în România anilor '80*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
- Chirot Daniel, *Ce s-a întâmplat în Europa de Est în 1989?*, în Tismăneanu Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Cinpoș Radu, *Cultură politică și participare: între entuziasm și indiferență*, în Stan Lavinia, Vancea Diane (coords.), *România postcomunistă. Trecut, prezent și viitor*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Ciobanu Vasile, *Germanii din România în anii regimului comunist. Retrospectivă istoriografică*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coord.), *După 25 de ani. Evaluări și reevaluări istoriografice privind comunismul*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Clit Radu, *Frica de zi cu zi*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.

- Coman Ramona, „Ipostaze ale comunismului românesc. Despre crearea și funcțiile instituției judiciare”, în Ivan Ruxandra (coord.), *Transformarea socialistă. Politici ale regimului comunist între ideologie și administrație*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Copilaș Emanuel, *There is no alternative. Revoluția din 1989 ca moment fondator al ideologiei postcomuniste românești*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Corobca Liliana, *Reacții la cenzura comunistă*, în Mareș Clara, Vasilescu Constantin (coord.), *Nesupunere și contestare în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. X, 2015, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Corobca Liliana, *Profilul cenzorilor din Direcția Generală pentru Presă și Tipărituri*, în Vasile Lucian, Vasilescu Constantin, Urs Alina (coord.), *Traversând comunismul. Conviețuire, conformism, compromis*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. XI, 2016, Iași, Editura Polirom, 2016.
- Deletant Dennis, *Angajamentul României față de statul de drept?*, în Stan Lavinia, Vancea Diane (coords.), *România postcomunistă. Trecut, prezent și viitor*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Dobre Claudia-Florentina, *Identități feminine alternative în comunism și postcomunism. Deținutele politice*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Eisenstadt S.N., *Prăbușirea regimurilor comuniste*, în Tismăneanu Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Fürtös Robert, *Ierarhi greco-catolici în atenția Securității. Studiu de caz: episcopul Ioan Ploscaru*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Gabanyi Ute Anneli, *Revoluția Română*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.

- Goina Călin, „*Ce poți face azi nu lăsa pe mâine*”: cazul colhozului-model „*Viață Nouă*”, *Sântana, în Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Grancea Mihaela, *Principiul egalității femeii cu bărbatul în România ceaușistă, un fals ideologic, o condiție tragică. Abordările culturale postcomuniste cu referire la problema interzicerii avortului*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Hentea Călin, *Decembrie 1989: propagandă înainte de toate*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Hitchins Keith, *Desăvârșirea națiunii române*, în Bărbulescu Mihai, Deletant Dennis, Hitchins Keith, Papacostea Șerban, Teodor Pompiliu, *Istoria României*, București, Editura Corint, 2012.
- Hurubean Alina, „*Emanciparea prin muncă*” și reconstrucția statutului femeii: o privire dinspre postcomunism, în Hurubean Alina (coord.), *Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*, Iași, Institutul European, 2015.
- Iordachi Constantin, „*Constanța, prima regiune colectivizată*”: specific regional, colectivizare și propagandă în Dobrogea, 1949-1962. Studiu de caz: satul Jurilovca, județul Tulcea, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Jinga M. Luciana, *Gen și reprezentare în România comunistă*, în Cioflâncă Adrian, Jinga Luciana M., *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, 2010-2011, Iași, Editura Polirom, 2011.
- Judt Tony, *O mie nouă sute optzeci și nouă: sfârșitul „cărei” epoci europene?*, în Tismăneanu Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Kligman Gail, *Crearea autorității comuniste: luptă de clasă și colectivizare la Ieud, Maramureș*, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Kommer Alois-Richard, *Identitatea sașilor transilvăneni sub presiunea regimului comunist în anii '80*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale,*

- etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Levy Robert, *Primul val al colectivizării: politici centrale și implementare regională, 1949-1953*, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
  - Liiceanu Aurora, *Cotidianul comunist*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
  - Lungu Dan, *Avatarurile cozii în socialismul de tip sovietic*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
  - Marin Manuela, *Ascultând Radio Europa Liberă în România lui Nicolae Ceaușescu*, în Jinga M. Luciana, Bosomitu Ștefan (coords.), *Între transformare și adaptare. Avataruri ale cotidianului în regimul comunist din România*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. VIII, Iași, Editura Polirom, 2013.
  - Mihăescu Constanța, Dumitrescu Ilie, Mirică Andreea, *Populația*, în Tudorel Andrei (coord.), *România: un secol de istorie: date statistice*, București, Editura Institutului Național de Statistică, 2018.
  - Nagăț Germina, *Informatorul de lângă noi*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
  - Neagu Arina-Codruța, *Libertatea regăsirii propriei identități post-detenție. Studiu de caz: corespondența Harry Brauner – Lena Constante. Scrisori din domiciliul obligatoriu, Câmpia Bărăganului*, în Bosomitu Ștefan, Jinga Luciana M., *Marginalități, periferii și frontiere simbolice. Societatea comunistă și dilemele sale identitare*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. IX, an 2014, Iași, Editura Polirom, 2015.
  - Negrici Eugen, *Rolul literaturii în campania de colectivizare*, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
  - Nicolaescu Nicolae-Alexandru, *„Relația” Frontului Plugarilor cu intelectualii din lumea satelor (1945-1948)*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.

- Olteanu Mihai Marian, *Legislație și sistematizare urbană în România socialistă (1965-1989)*, în Soare Florin S. (coord.), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2013.
- Oprea Marius, „*Transformarea socialistă a agriculturii*”: *asaltul final, 1953-1962*, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrințu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Ordean Adela Emanuela, *Aspecte privind viața țăranilor chiaburi în cadrul procesului de colectivizare a agriculturii. Studiu de caz: satul Romos din județul Hunedoara*, în *Analele Liceului „Vasile Conta” Târgu-Neamț*, vol. II, nr. 2, 2020.
- Ordean Adela Emanuela, *Aplicarea Decretului Nr. 115 din 1959 în cadrul procesului de colectivizare a agriculturii. Studiu de caz: satul Romos din jud. Hunedoara*, Cojocariu Karina Indrig, Bălan Emanuel, Roman Ioan Romeo, Sandu Marius-Emanuel (coords.), *Anticomunism și represiune comunistă (1945-1989)*, Iași, Editura StudIS, 2020.
- Ordean Adela Emanuela, *Cooperativa Agricolă de Producție „Drumul belșugului” din satul Romos, județul Hunedoara. Între istoria și memoria contemporanilor*, Lucrare de disertație, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, 2017.
- Ordean Adela Emanuela, *Reforma agrară din 1945. Studiu de caz: Sașii din Romos, jud. Hunedoara*, în *Anurul Sargetia*, vol. X (XLVI), Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, 2019.
- Ordean Adela Emanuela, *Rezistența anticomunistă și represiune în satul Romos din jud. Hunedoara. Studiu de caz: Arderea Ariei*, în Cojocariu Karina Ingrid, Roman Ioan Romeo, Sandu Emanuel, Bălan Emanuel (coords.), *Anticomunism și represiune comunistă 1945-1989*, Editura StudIS, Târgu Neamț, 2019.
- Pașca Vlad, *Educația în România comunistă: un joc cu sumă nulă? O analiză a stocurilor de educație*, în Bosomitu Ștefan, Jinga M. Luciana (coords.), *Marginalități, periferii și frontiere simbolice. Societatea comunistă și dilemele sale identitare*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. IX, 2014, Iași, Editura Polirom, 2014.
- Pîrvulescu Cristian, *Renașterea „partidului” și apariția sistemului de partide în România postcomunistă*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.

- Petruțiu Emil, *Ceata călușerilor din Romos-Hunedoara*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, vol. X, Cluj-Napoca, 1978.
- Pintilescu Corneliu, *Problema „Naționaliști Germani” în activitatea Securității (1948-1964)*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin, *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Platon Alexandru-Florin, *Între descriere și analiză. Repere ale unei istorii sociale a vieții cotidiene în comunism*, în Neculau Adrian (coord.), *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004.
- Popa Cosmin, *Imposibilitatea reformelor – România 1988-1989*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Popa Cosmin, *Regimul comunist din România (1948-1989)*, în Pop Ioan Aurel, Bolovan Ioan (coord.), *Istoria României. Comendiu*, Cluj-Napoca, Editura Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2007.
- Potra Carmen-Elena, *Revoltele țărănești din județul Bihor în vara anului 1949*, în Mareș Clara, Vasilescu Constantin (coord.), *Nesupunere și contestare în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. X, 2015, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Preda Radu, *Comunismul. O modernitate eșuată*, în Jinga M. Luciana, Bosomitu Ștefan (coords.), *Între transformare și adaptare. Avataruri ale cotidianului în regimul comunist din România*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. VIII, Iași, Editura Polirom, 2013.
- Rolea Cătălin, *Iarna schimbării din 1989 – Revoluția, lovitura de stat și războiul civil*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Roske Octavian, *Colectivizarea și mecanismul colectărilor: istorii paralele*, în *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrinco Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Scutaru Beatrice, *Mobilitatea asociativă franceză în favoarea unei Românie în criză (anii '80 și '90)*, în Jinga Luciana M. (coord.), *Identitate, social și cotidian în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. VII/2012, Iași, Editura Polirom, 2012.

- Soare Florin, *Familia, căsătoria și divorțul între ideologia comunistă și pronatalism*, în Soare Florin S. (coord.), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2013.
- Soare Florin, *Generațiile decretului 770. Impact social și perspective*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin, *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Stan Lavinia, Vancea Diane, „*House of Cards*”. *Președinția de la Iliescu la Bănescu*, în Stan Lavinia, Vancea Diane (coords.), *România postcomunistă. Trecut, prezent și viitor*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Stan Marius, Tismăneanu Vladimir, *Administrarea trecutului: democrație și memorie în România*, în Stan Lavinia, Vancea Diane (coords.), *România postcomunistă. Trecut, prezent și viitor*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Szabo Lucian-Vasile, *Momente esențiale ale Revoluției Române din 1989 la Timișoara*, în Gabanyi Ute Anneli, Muraru Alexandru, Muraru Andrei, Șandru Daniel, *Revoluția din 1989: învinși și învingători*, Iași, Editura Polirom, 2020.
- Șandru Dumitru, *Colectivizarea agriculturii și problema agrară: repere social-politice*, în Țărănimea și puterea. *Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrințu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Șerban Nicoleta, *Acțiuni de protest ale țărilor socialiste împotriva planului de sistematizare rurală din România (1988-1989). Tensiuni între Ungaria și România*, în Mareș Clara, Vasilescu Constantin (coord.), *Nesupunere și contestare în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. X, 2015, Iași, Editura Polirom, 2015.
- Tismăneanu Vladimir, *Comunismul – de la Marx și Lenin la viața de apoi*, în Cioflâncă Adrian, Jinga Luciana M., *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, 2010-2011, Iași, Editura Polirom, 2011.
- Țărău Virgiliu, *De la diversitate la integrare. „Problema femeii” și instaurarea comunismului în Europa Centrală și de Est: Cazul României*, în Cosma Ghizela, Țărău Virgiliu (coords.), *Condiția femeii în România în secolul XX. Studii de caz*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2002.

- Țărău Virgiliu, *Strategii în politica de colectivizare în regiunea Cluj. Studiu de caz: raioanele Aiud și Turda, în Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrințu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Țârdea Alexandru, *Distorsionarea imaginii publice a adversarului în discursul comunist: excludere, demonizare și autolegitimare. Cazul dr. Wilhelm Filderman*, în Bosomitu Ștefan, Jinga M. Luciana (coords.), *Marginalități, periferii și frontiere simbolice. Societatea comunistă și dilemele sale identitare*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. IX, 2014, Iași, Editura Polirom, 2014.
- Vasile Cristian, *Editurile și politica de difuzare a cărții în România anilor 1950: control politic și reorganizări instituționale*, în Cioflâncă Adrian, Jinga Luciana M., *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, 2010-2011, Iași, Editura Polirom, 2011.
- Verdery Katherine, *Ce a fost socialismul și de ce s-a prăbușit el?*, în Tismăneanu Vladimir, *Revoluțiile din 1989. Între trecut și viitor*, Iași, Editura Polirom, 1999.
- Verdery Katherine, *Chiaburii vechi și noi: închiaburirea și deschiaburirea țăranilor din Aurel Vlaicu*, în Țărănimea și puterea. *Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Dobrințu Dorin, Iordachi Constantin (editori), Iași, Editura Polirom, 2005.
- Verdery Katherine, *Începutul unei ere noi? Românii reacționează la căderea lui Ceaușescu*, în Stan Lavinia, Vancea Diane (coords.), *România postcomunistă. Trecut, prezent și viitor*, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Zainea Ion, *Cenzura comunistă. Evaluări istoriografice*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coord.), *După 25 de ani. Evaluări și reevaluări istoriografice privind comunismul*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2017.
- Zainea Ion, *Propagandiștii Partidului Comunist. Câteva portrete*, în Budeancă Cosmin, Olteanu Florentin (coords.), *Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Iași, Editura Polirom, 2015.

VIII. PERIODICE

VIII.1. „Cuvântul liber”

- *Biroul Consiliului Județean al Frontului Salvării Naționale*, în „Cuvântul liber”, an 1, nr. 1, sâmbătă 23 decembrie 1989,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/cuvintulliber/1989/01/mobile/index.html>, accesat la data de 02.10.2022.
- *Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale*, în „Cuvântul liber”, an 1, nr. 1, sâmbătă 23 decembrie 1989,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/cuvintulliber/1989/01/mobile/index.html>, accesat la data de 02.10.2022.
- *Convocare. Consiliul Județean Hunedoara al Frontului Salvării Naționale*, în „Cuvântul liber”, an 1, nr. 5, joi 28 decembrie 1989,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/cuvintulliber/1989/05/mobile/index.html#p=4>, accesat în data de 05.10.2022.
- *Negoiață Marin, Adunarea populară din municipiul Deva*, în „Cuvântul liber”, an 1, nr. 1, sâmbătă 23 decembrie 1989,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/cuvintulliber/1989/01/mobile/index.html>, accesat la data de 02.10.2022.

VIII.2. „Drumul socialismului”

- *Acțiuni culturale pe câmp*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2291, marți 8 mai 1962,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/05/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
- *Agenda „Festivalului filmului pentru sate”*, în „Drumul socialismului”, anul XVI, nr. 3098, duminică 13 decembrie 1964,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1964/12/index.html>, accesat în data de 28.02.2020.
- *Al VIII-lea concurs al artiștilor amatori. Rapsodii hunedorene*, în „Drumul socialismului”, anul XIX, nr. 3682, marți 27 iunie 1967,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1967/06/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
- *Aplicarea regulilor agrotehnice – garanția unei recolte sporite la hectar*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 24 (360), joi 25 martie 1954,

- <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/03/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Au început lucrările agricole de primăvară*, în „Drumul socialismului”, anul VIII, nr. 571, duminică 25 martie 1956,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1956/03/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - Bodea Minel, *Călușerul transilvănean*, în „Drumul socialismului”, anul XLI, nr. 9979, marți 19 decembrie 1989, p. 1, 3,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1989/12/mobile/index.html#p=60>, accesat în data de 01.10.2022.
  - Bodea Minel, *Obiceiul și jocul călușeresc – neasemuite momente de spiritualitate hunedoreană*, în „Drumul socialismului”, anul XV, nr. 9977, sâmbătă 16 decembrie 1989,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1989/12/mobile/index.html#p=54>, accesat în data de 01.10.2022.
  - Budin R., *Noi gospodării colective. Drumul belșugului*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2219, marți 13 februarie 1962,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/02/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - Cazan N., *La Orăștie, în ziua alegerilor*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 670, miercuri 6 februarie 1957,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/02/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - Chiruța F., *Încă 120 ha. teren vor fi redat agriculturii*, în „Drumul socialismului”, anul XI, nr. 1365, joi 14 mai 1959,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1959/05/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - *Crește sectorul socialist din agricultură*, în „Drumul socialismului”, anul X, nr. 1059, joi 15 mai 1958,
<http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1958/05/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - *Cu tot pământul în întovărășire, toate lucrările în comun!*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 777, joi 13 iunie 1957,

<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/06/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.

- *Cursuri de îndrumare*, în „Drumul socialismului”, anul X, nr. 1222, duminică 23 noiembrie 1958,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1958/11/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- *De la corespondenții noștri*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 475, joi 5 mai 1955,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1955/05/mobile/index.html>, accesat în data de 04.09.2021.
- *De la corespondenții voluntari pe teme culturale. Șezătoarea*, în „Drumul socialismului”, anul XV, nr. 2541, marți 26 februarie 1963,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1963/02/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2285, luni 30 aprilie 1962,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/04/index.html>, accesat în data de 24.02.2020.
- „Drumul socialismului”, anul XLI, nr. 9976, vineri 15 decembrie 1989,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1989/12/mobile/index.html#p=52>, accesat în data de 01.10.2022.
- Dunu Gheorghe, *Fier vechi pentru oțelării*, în „Drumul socialismului”, anul XIII, nr. 1946, marți 28 martie 1961,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1961/03/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Echipele te teatru se pregătesc cu intensitate*, în „Drumul socialismului”, anul XI, nr. 1528, sâmbătă 21 noiembrie 1959,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1959/11/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- Furdui Petru, *Spre noi succese în dezvoltarea agriculturii regiunii*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2228, vineri 23 februarie 1962,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/02/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
- Iliescu Ion, *O expoziție a frumosului popular*, în „Drumul socialismului”, anul X, nr. 1101, joi 3 iulie 1958,

- <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1958/07/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- Ioan Elena, *Corespondenții voluntari ne comunică... Contractează lână*, în „Drumul socialismului”, anul XI, nr. 1553, duminică 20 decembrie 1959, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1959/12/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - *Lasă-mă... să te las*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 39 (375), duminică 16 mai 1954, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/05/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
  - Laslau Ioan, *Să îmbunătățim munca culturală de masă în rîndul tineretului*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 702, vineri 15 martie 1957, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/03/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
  - *Lucrările de întreținere a culturilor – sarcină de seamă*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 751, marți 14 mai 1957, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/05/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - *Manifestări în cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2436, joi 25 octombrie 1962, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/10/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
  - Mardari Al., *La cinematografele din raionul Orăștie*, în „Drumul socialismului”, anul XV, nr. 2636, miercuri 19 iulie 1963, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1963/06/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
  - Mureșanu Alexandru, *O comisie permanent activă*, în „Drumul socialismului”, anul VIII, nr. 533, duminică 6 mai 1956, <http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/drumulsocialismului/1956/05/mobile/index.html>, accesat în data de 04.09.2021.
  - *Ne scriu corespondenții despre concursul artistic al căminelor culturale*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 27 (363), duminică 4 aprilie 1954,

- <http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/04/index.html>, accesat la data de 26.02.2020.
- *Nici o zi pierdută, nici un bob risipit*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 801, joi 11 iulie 1957,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/07/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - Nicolae Gastone, *Entuziaste manifestări cultural-artistice*, în „Drumul socialismului”, anul XVIII, nr. 3519, duminică 24 aprilie 1966,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1966/04/index.html>, accesat în data de 28.02.2020.
  - *Noi construcții în raionul Orăștie*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 49 (384), duminică 20 iunie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/06/mobile/index.html>, accesat în data de 04.09.2021.
  - *Noi săli de clasă*, în „Drumul socialismului”, anul XIII, nr. 1983, joi 11 mai 1961,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1961/05/mobile/index.html>, accesat în data de 04.09.2021.
  - *Noi suprafețe de teren vor fi redat agriculturii*, în „Drumul socialismului”, anul XI, nr. 1269, marți 20 ianuarie 1959,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1959/01/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
  - *Note de drum*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 14 (350), joi 18 februarie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/02/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
  - *Numeroși țărani muncitori contractează cereale*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 752, miercuri 15 mai 1957,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/05/mobile/index.html>, Accesat în data de 20.11.2021.
  - *O intensă muncă cultural-educativă în rîndul femeilor*, în „Drumul socialismului”, anul X, nr. 1246, duminică 21 decembrie 1958,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1958/12/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.

- Olaru Antone, *Și-au îndeplinit planul însămînțărilor de primăvară*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 477, joi 12 mai 1955,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1955/05/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- Olaru T., *Există posibilități de sporire a cantităților de cereale contractate*, în „Drumul socialismului”, anul XI, nr. 1403, sâmbătă 27 iunie 1959,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1959/06/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- Ralint P., *Noi sate electrificate*, în „Drumul socialismului”, anul XV, nr. 2734, sâmbătă 12 octombrie 1963,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1963/10/mobile/index.html>, accesat în data de 04.09.2021.
- Rimmel Francisc, *Luna culturii*, în „Drumul socialismului”, anul IX, nr. 941, miercuri 25 decembrie 1957,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1957/12/mobile/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
- Rodeanu, *Despre câteva expoziții din raionul Orăștie*, în „Drumul socialismului”, anul XVI, nr. 2888, vineri 10 aprilie 1964,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1964/04/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- Romulus B., *În raionul Orăștie nu sînt popularizate îndeajuns succesele din gospodăriile colective și întovărășiri*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 517, joi 29 septembrie 1955,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1955/09/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Pe scurt de la corespondenții voluntari*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2283, vineri 4 mai 1962,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/05/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- *Pentru o largă popularizare a frunțașilor din agricultură și a metodelor lor*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 538, duminică 11 decembrie 1955,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1955/12/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.

- *Pentru succesul însămînțărilor de primăvară*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 456, duminică 27 februarie 1955,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1955/02/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- Popa, *Festivalul bienal de teatru „I. L. Caragiale”*, în „Drumul socialismului”, anul XII, nr. 1597, vineri 12 februarie 1960,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1960/02/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- Popa, *În raionul Orăștie echipele artistice se pregătesc pentru concurs*, în „Drumul socialismului”, anul VII, nr. 9 (345), duminică 31 ianuarie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/01/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- Popa Ioan, *Un nou cinematograful sătesc*, în „Drumul socialismului”, anul XII, nr. 1775, vineri 9 septembrie 1960,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1960/09/index.html>, accesat în data de 20.02.2020.
- *Problema colectărilor în discuția deputaților raionali*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 4 (340), joi 14 ianuarie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/01/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Să organizăm temeinic transportul cerealelor la arii*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 61 (396), duminică 1 august 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/08/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Să pregătim din timp toate condițiile pentru obținerea unor recolte bogate*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 45 (380), duminică 6 iunie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/06/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- Stăncioiu Nicolae, *Prășitul porumbului fără mușuroi mi-a adus sporuri în producția la hectar*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 25 (361), duminică 28 martie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/03/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.

- Stanciu Simion, *Se întrec la strânsul recoltei*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 58 (393), joi 22 iulie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/07/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- Strauț, *Două cămine culturale, două stiluri de muncă*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2299, joi 17 mai 1962,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/05/index.html>, accesat în data de 27.02.2020.
- *Succes desfășurării fazei regionale a concursului echipelor artistice de amatori*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 63 (398), duminică 8 august 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/08/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- *Toate forțele pentru strângerea recoltei*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 55 (390), duminică 11 iulie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/07/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Tractoriștii brigăzii a III-a*, în „Drumul socialismului”, anul XII, nr. 1774, joi 8 septembrie 1960,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1960/09/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.
- *Un cămin cultural care sprijină muncile agricole*, în „Drumul socialismului”, anul VI, nr. 49, duminică 20 iunie 1954,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1954/06/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- *Versul popular – Cîntec al bucuriei colective*, în „Drumul socialismului”, anul XIV, nr. 2427, duminică 14 octombrie 1962,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1962/10/index.html>, accesat în data de 26.02.2020.
- *Zevedei Stănila, Întovărășiții din Romos obțin rezultate tot mai frumoase*, în „Drumul socialismului”, anul X, nr. 1143, joi 21 august 1958,
<http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/drumulsocialismului/1958/08/mobile/index.html>, accesat în data de 09.02.2022.

VIII.3. „Scânteia”

- Giurgiu Gheorghe, *Responsabilitate comunistă sporită în îndeplinirea fiecărei sarcini*, în „Scânteia”, anul LIX, nr. 14724, miercuri 20 decembrie 1989, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/scanteia/1989/12/scanteia_1989_12_14724.pdf, accesat în data de 01.10.2022.
- Teglas Eugen, *Producția anului viitor – temeinic pregătită!*, în „Scânteia”, anul LIX, nr. 14724, miercuri 20 decembrie 1989, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/scanteia/1989/12/scanteia_1989_12_14724.pdf, accesat în data de 01.10.2022.
- *Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele României, în Republica Islamică Iran*, în „Scânteia”, anul LIX, nr. 14723, marți 19 decembrie 1989, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/scanteia/1989/12/scanteia_1989_12_14723.pdf, accesat în data de 01.10.2022.

VIII.4. „Zori noi”

- *50 de persoane au luat parte la „Marea” adunare a partidului Național Țărănesc al lui Maniu la Orăștie*, în „Zori noi”, anul III, nr. 161, joi 21 februarie 1946, p. 1, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/zorinoi/1946/2/Zori%20noi_1946_%20161.pdf, accesat în data de 23.10.2022.
- *Adunări populare la Romos și Romoșel*, în „Zori noi”, anul II, nr. 74, sâmbătă 21 iulie 1945, p. 3, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/zorinoi/1945/7/Zori%20noi_1945_%2074.pdf, accesat în data de 22.10.2022.
- Bihoreanu N., *Reacțiunea provoacă*, în „Zori noi”, anul II, nr. 76, miercuri 27 martie 1946, p. 1, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/zorinoi/1946/3/Zori%20noi_1946_%2076.pdf, accesat în data de 23.10.2022.
- *Formarea organelor de control cetățenesc în județul nostru*, în „Zori noi”, anul II, nr. 77, duminică 29 iulie 1945, p. 1, http://www.biblioteca.deva.eu/periodice/zorinoi/1945/7/Zori%20noi_1945_%2077.pdf, accesat în data de 23.10.2022.
- *Plugarii din plasa Orăștie în plină organizare*, în „Zori noi”, anul II, nr. 70, joi 12 iulie 1945, p. 3,

http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/zorinoi/1945/7/Zori%20noi_1945_%2070.pdf,

accesat în data de 22.10.2022.

- *Un violent incendiu la Orăștie*, în „Zori noi”, anul II, nr. 76, joi 26 iulie 1945, p. 4, http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/zorinoi/1945/7/Zori%20noi_1945_%2076.pdf, accesat în data de 23.10.2022.
- Văran Sabin, *Primul congres liber al plugarilor*, în „Zori noi”, anul II, nr. 64, joi 21 iunie 1945, p. 1, http://www.bibliotecadeva.eu/periodice/zorinoi/1945/6/Zori%20noi_1945_%2064.pdf, accesat în data de 22.10.2022

IX. SURSE ELECTRONICE

- Alejo Ticona Esteban, „La entrevista y la transcripción”, în *La historia oral (historias de vida) a fines del siglo XX: Experiencia y potencialidades en Bolivia*, <https://books.openedition.org/ifea/7230>, accesat: 20.04.2020.
- Amintiri din comunism, *Ultima ediție a festivalului național „Cântarea României”*, [ULTIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI NAȚIONAL „CÂNTAREA ROMÂNIEI” | AMINTIRI DIN COMUNISM \(wordpress.com\)](http://www.ultimaeditieafestivaluluiromaniei.ro/AMINTIRI-DIN-COMUNISM), accesat la data de 14.01.2022.
- Armanca Brîndușa, *Frontieriștii: istoria recentă în mass-media*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2011, [Frontieristii. Istoria recenta in mass-media - Brindusa Armanca - Google Cărți](https://books.google.ro/books?id=BrindusaArmancaFrontieristiiIstoriaRecentaInMassMedia), accesat la data de 21.01.2022.
- Autoritatea Electorală Permanentă, *Alegeri Președintele României 1992*, „Voturi pe secția numărul 351”, <http://alegeri.roaep.ro/?alegeri=prezidentiale-1992>, accesat în data de 26.11.2022.
- Autoritatea Electorală Permanentă, *Alegeri Parlamentul României 1992 – Camera Deputaților*, „Voturi pe secția numărul 351”, <http://alegeri.roaep.ro/?alegeri=alegeri-parlamentul-romaniei-1992>, accesat în data de 26.11.2022.
- Autoritatea Electorală Permanentă, *Alegeri Parlamentul României 1992 - Senat*, „Voturi pe secția numărul 351”, <http://alegeri.roaep.ro/?alegeri=alegeri-parlamentul-romaniei-1992>, accesat în data de 26.11.2022;
- Autoritatea Electorală Permanentă. Rezultate electorale din România, <http://alegeri.roaep.ro/>, accesat: 17.04.2020.

- Bolovan Ioan, „Aspecte privind relația politică-demografie în timpul regimului comunist din România”, în *Arhiva Someșană*, nr. 3, 2004, <https://dspace.bcucluj.ro/handle/123456789/47821>, accesat în data de 16.07.2022.
- Cristea Alin, *România evanghelică*, [Căluza ateistului \(16\) | Romania Evanghelică \(wordpress.com\)](#), accesat la data de 27.01.2022.
- Camera Deputaților, *Decret-Lege nr. 92 din 14 martie 1990 pentru alegerea Parlamentului și a Președintelui României*, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=7528, accesat în data de 28.01.2020.
- Camera Deputaților, *Lege nr.187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare*,
- Camera Deputaților, *Legea Nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare*, <http://www.cdep.ro/>, accesat în data de 31.01.2019.
- Camera Deputaților, *Legea Nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare*, <http://www.cdep.ro/>, accesat în data de 31.01.2019.
- *Călindaru' Foii Interesante - Albert Amlacher*, [Călindaru' Foii Interesante – Albert Amlacher – Călindaru' Foii Interesante \(wordpress.com\)](#), accesat în data de 29.09.2021.
- *Călușarul din Romos* [canal youtube], [Călușarul din Romos - YouTube](#), accesat la data de 04.02.2022.
- *Călușarul din Romos* [site web], [Calusarul din Romos \(webnode.ro\)](#), accesat la data de 04.02.2022.
- *Călușarul din Romos, Călușarii din Romos, anul 1970* [documentar], [Călușarii din Romos, anul 1970 - YouTube](#), accesat la data de 16.01.2022.
- *Călușarul din Romos, Colinda popii*, [Colinda popii :: Calusarul din Romos \(webnode.ro\)](#), accesat la data de 27.01.2022.
- *Călușarul din Romos, Colinda Răsai Soare, Romos – anul 1973*, <https://www.youtube.com/watch?v=1qtTB47O8p8>, accesat la data de 27.01.2022.
- *Călușarul din Romos, Romos – memoria peliculei. Anii '70*, [Romos - memoria peliculei. Filmări anii '70. - YouTube](#), accesat la data de 04.02.2022.
- *Călușarul din Romos, Strigături*, [Strigături :: Calusarul din Romos \(webnode.ro\)](#), accesat în data de 26.10.2021.
- *Călușarul din Romos, Urătura vătafului in dimineața de Crăciun*, [Urătura vătafului in dimineața de Crăciun - YouTube](#), accesat la data de 27.01.2022

- Călușarul din Romos, *Urătura vătavului după jocul la notabilități*, [Urătura vătavului după jocul la notabilități :: Calusarul din Romos \(webnode.ro\)](#), accesat la data de 27.01.2022
- Călușarul din Romos. Colecția Ordean Ema & Evi Marius, *Băgatul fetelor în casă*, [Facebook](#), accesat în data de 20.12.2020.
- *Călușarul din Romos. Colecția Ordean Ema și Evi Marius* [pagină Facebook], [Călușarul din Romos. Colecția Ordean Ema & Evi Marius | Facebook](#), accesat la data de 04.02.2022.
- Dan Constantin Rădulesu, *Învățământul românesc 1948-1989 – Între derivă și recuperare instituțional-funcțională*, în *Calitatea Vieții*, XVII, nr. 3–4, 2006, <https://revistacalitatevietii.ro/journal/article/download/628/533/1032>, accesat în data de 11.06.2022.
- *Decretul nr. 175/1948 pentru reforma învățământului*, <https://lege5.ro/gratuit/g42domzq/decretul-nr-175-1948-pentru-reforma-invatomantului>, 10.06.2022.
- Dumănescu Luminița, *Regimul matrimonial în comunism*, în Alina Hurubean (coord), *Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*, Iași, Institutul European, 2015.
- European Soil Data Centre, *Harta solurilor (Atlasul R.S.R., 1978)*, [Harta Solurilor \(Generalizare după Harta Solurilor, Scara 1:1000,000, Atlasul R.S.Romania, 1978\). \(Soil Map \(Generalised from 1:1000,000 soil Map of the Atlas of Romania, 1978\)\)](#) . - ESDAC - European Commission (europa.eu), accesat în data de 15.07.2021.
- Grecu Dan Simion, *Înrolarea etnicilor germani în unități SS, 1939-1943*, Buletinul Cercului de Studii al Istoriei Poștale din Ardeal, Banat și Bucovina, an XI, nr. 3, https://www.academia.edu/28765912/Inrolarea_etnicilor_germani_in_unitati_SS_in_judetul_Hunedoara_1943 , accesat în data de 22.10.2022.
- Institutul Național de Statistică, [ROCentenar.pdf \(insse.ro\)](#), accesat la data de 12.01.2021.
- *Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale*, [Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - Lege5.ro](#), accesat în data de 23.11.2020.
- *MAPIRE – Historical Maps Online*, <https://www.arcanum.hu/en/mapire/>.
- Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, *Ianuarie 1945 – Deportarea etnicilor germani din România în URSS*, <http://www.memorialsighet.ro/ianuarie-1945->

[deportarea-etnicilor-germani-din-romania-la-munca-de-reconstructie-in-urss/](#), accesat în data de 08.04.2020.

- Monitorul Oficial al României, *Rezultatul alegerilor din 20 mai 1990*, anul II, Nr. 81-82, vineri 8 iunie 1990, https://www.roaep.ro/alegeri_1990/wp-content/uploads/81-82.pdf, accesat în data de 25.11.2022.
- Muzeul Național de Istorie a României, *Comunismul în România*, <https://www.comunismulinromania.ro/>, accesat: 18.04.2020.
- Portal legislativ, *CODUL PENAL din 21 iulie 1968*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/38070>, accesat în data 28.11.2022.
- Portal legislativ, *COMUNICAT din 22 decembrie 1989 către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/96559>, accesat în data de 30.11.2022.
- Portal legislativ, *DECRET Nr. 770 din 1 octombrie 1966 pentru reglementarea întreruperii cursului sarcinii*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/177>, accesat în data de: 19.07.2022.
- Portal legislativ, *DECRET-LEGE nr. 42 din 29 ianuarie 1990 privind unele măsuri pentru stimularea țărănimii*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/823>, accesat în data de 19.12.2022.
- Portal legislativ, *DECRET-LEGE nr. 92 din 14 martie 1990 pentru alegerea parlamentului și a Președintelui României*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/891>, accesat în data de 11.11.2022.
- Portal legislativ, *LEGE Nr. 70 din 26 noiembrie 1991 privind alegerile locale*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/1549>, accesat în data de 26.11.2022.
- Regatul României. Monitorul Oficial, *Legi, Decrete, Jurnale ale Consiliului de Miniștri, Deciziuni ministeriale, Comunicate, Anunțuri judiciare (de interes general)*, Partea I, anul CXIII, nr. 17, duminică 21 ianuarie 1945. <https://www.derechos.org/intlaw/doc/roulegea50.pdf>, accesat în data de 15.09.2022.
- *Revoluție 30: Evenimentele din 21-22 decembrie 1989 de la București și din alte orașe ale țării*, în „Agerpres.ro”, 21 decembrie 2019, <https://www.agerpres.ro/documentare/2019/12/21/revolutie-30-evenimentele-din-21-22-decembrie-1989-de-la-bucuresti-si-din-alte-orase-ale-tarii--423731>, accesat în data de 02.10.2022.

- *Revoluția din decembrie 1989 – II. Teroriștii au fost "turiștii" sovietici*, în Bursa.ro, 21 decembrie 2015, <https://www.bursa.ro/revolutia-din-decembrie-1989-ii-teroristii-au-fost-turistii-sovietici-64716828>, accesat în data de 01.10.2022.
- Stanciu Camelia Maria, *Aspecte ale activității sectorului jandarmi Orăștie în perioada alegerilor electorale din 1946*, în Anuarul Sargetia, Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, 2010, file:///C:/Users/Asus/Downloads/37-sargetia-seria-noua-2010-I_450.pdf, accesat în data de 11.11.2022.
- *Stăncioiu Nicolae*, în „Memorie și cunoaștere locală”, [Stăncioiu, Nicolae - Memorie și cunoaștere locală \(bjc.ro\)](http://Stancioiu.Nicolae-Memorie-si-cunoastere-locala(bjc.ro)), accesat în data de 29.10.2021.
- Șerb Sorin, *Buletin de știri 20 decembrie 1989*, în „Europa liberă”, 19 decembrie 2019, <https://romania.europalibera.org/a/buletin-de-%C8%99tiri-20-decembrie-1989/30334634.html>, accesat în data de 01.10.2022.
- TVR Timișoara, *Li se spuneau „frontieriștii”* [film documentar], [TVR Timișoara - YouTube](http://TVR.Timișoara-YouTube), accesat la data de 21.01.2022.
- TVR, *Nicolae Ceaușescu: „Nimic nu este veșnic” - imagini de la al XIV-lea Congres al PCR*, <https://www.youtube.com/watch?v=8WkwNfWOGMs>, accesat la data de 27.01.2020.
- Țimonea Dorin, *Revoluția de la Cugir între revolta populară și crimele comise la Miliție*, în „Adevărul.ro”, 21 decembrie 2015, <https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/revolutia-de-la-cugir-intre-revolta-populara-si-1675657.html>, accesat în data de 01.10.2022.
- Vaida Eugen (coord.), *Zona săsească. Ghid de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural*, [Zona Saseasca - Ghid de arhitectura pentru încadrarea în specificul local din mediul rural « Zona Săsească. Ghid de arhitectură pentru încadrarea în ... \(spatiulconstruit.ro\)](http://Zona.Saseasca-Ghid-de-arhitectura-pentru-incadrarea-in-specificul-local-din-mediul-rural-«-Zona-Săsească.Ghid-de-arhitectură-pentru-încadrarea-în-...-(spatiulconstruit.ro)), accesat în data de 12.12.2021.

X. INTERVIURI DE ISTORIE ORALĂ

X.1. Interviu proprii:

- Interviu cu Anonim (n. în Romos), realizat la Romos în ianuarie 2020.
- Interviu cu Bauer Johann (n. 1953, Romos), realizat la Romos în data de 22 aprilie 2020 (**Anexa LII**).
- Interviu cu Cicioc Maria (n. 1963, Ieud, Maramureș), realizat la Romos în ianuarie 2017.
- Interviu cu Cicioc Nicolae (n. 1960, Ieud, Maramureș), realizat la Romos în ianuarie 2017.

- Interviu cu Groza Damian (n. 1930, Romos), realizat la Romos în data de 4 decembrie 2022.
- Interviu cu Henning Johann (n. 1958, Romos), realizat la Romos în data de 21 aprilie 2020 (**Anexa LIII**).
- Interviu cu Lomânare Mișu (n. 1931 – d. 2019, Romos), realizat la Romos în data de 22 februarie 2015 (**Anexa XLIV**).
- Interviu cu Lomonar Damian (n. 1929, Romos), realizat la Romos în data de 5 decembrie 2014 (**Anexa XLVIII**).
- Interviu cu Lomonar Elena, (n. 1930, Romos), realizat la Romos în data de 16 aprilie 2015 (**Anexa L**).
- Interviu cu Lomonar Ioan (n. 1940, Romos), realizat la Romos în data de 22 februarie 2015.
- Interviu cu Lomonar Nicolae (n. 1926, Romos), realizat la Romos în data de 3 decembrie 2014 (**Anexa XXX**).
- Interviu cu Lueș Ana (n. 1941, Romos), realizat la Romos în data de 22 februarie 2015 (**Anexa XLIV**).
- Interviu cu Motroc Saveta (n. 1932, Romos), realizat la Romos în data de 13 decembrie 2020 (**Anexa XLV**).
- Interviu cu Ordean Dorel (n. 1963, Romos), realizat la Romos în data de 10 aprilie 2015/ 22 aprilie 2015/ 10 martie 2017/ 26 ianuarie 2022 (**Anexa XLIX**).
- Interviu cu Pătrânjan Gabriela (n. 1970, Romos), realizat la Romos în ianuarie 2016.
- Interviu cu Rentea Saveta (n. 1943, Romos), realizat la Romos în martie 2017.
- Interviu cu Stăncioiu Anuța (n. 1938, Romos), realizat la Romos în data de 14 aprilie 2015 (**Anexa XLVI**).
- Interviu cu Stoicoi Anuța (n. 1939 – d. 2021, Romos), realizat la Romos în data de 9 februarie 2019 (**Anexa XLVII**).
- Interviu cu Tirănescu Ioan (n. 1940, Romos), realizat la Romos în data de 10 februarie 2017 (**Anexa LI**).
- Interviu cu Walther Theresia (n. 1953, Romos), realizat la Romos în data de 11 ianuarie 2020.

X.2. Alte interviuri:

- Interviu cu Basarab Ana (n. 1923, Romos), realizat de Bodeanu Denisa la Romos în data de 24 iulie 2003.

- Interviu cu Capântală Ion (n. 1934, Romos), realizat de Budeancă Cosmin la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Capântală Saveta (n. 1934, Romos), realizat de Budeancă Cosmin la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Ioani Petru, (n. 1937, Romos), realizat de Bodeanu Denisa la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Lomonar Damian (n. 1929, Romos), realizat de Budeancă Cosmin la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Pârvan Vasile (n. 1928, Romos), realizat de Orga Valentin și Ostrovschi Felix la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Ștefan Ana (n. 1935, Romos), realizat de Grigore Cristina la Romos în data de 24 iulie 2003.
- Interviu cu Urâtoiu Grigore Ioan (n. 1941, Romos), realizat de Budeancă Cosmin la Romos în data de 24 iulie 2003.

XI. COLECȚII DE FOTOGRAFII

XI.1. Colecția Adela Emanuela Ordean și Marius Evi

XI.2. Colecția Tudor Stăncioiu și Aurel Răduțiu

• Familia Baba Ionel, Romos	• Familia Pleșug Enea
• Familia Basarab Anuța, Romos	• Familia Răduțiu Aurel, Cluj-Napoca
• Familia Binder Agnetha	• Familia Stăncioiu Niculae, Romos
• Familia Bunea Aurel, Romos	• Familia Ștef Ilie, Romos
• Familia Căstăian Eugenia, Romos	• Familia Ștefan Aurelia, Romos
• Familia Căstăian Ioan, Romos	• Familia Urițescu Măriuța, Orăștie
• Familia Clonța Maria, Romos	• Familia Walter Franz, Germania
• Familia Dr. Basarab Gheorghe	• Familia Walther Theresia, Germania
• Familia Dunu Marin, Romos	
• Familia Groza Damian, Romos	
• Familia Lentz Michael, Romos	
• Familia Lomonar Vasile, Romos	
• Familia Ordean Dorel, Romos	
• Familia Ordean Simion, Cluj-Napoca	

XI.3. Alte colecții

- Asociația Culturală „Fiii satului” Romos
- Căstăian-Ștefănesc Camelia, Romos
- Danciu Adela Olimpia, Romos
- Dr. Mircea Dologa, Paris, Franța
- Lomănare Ion Mihai
- Lomonar Bianca Irina, Pișchinți
- Manolescu Sebastian, Geoagiu
- Ordean Adela Emanuela, Romos
- Ordean Dorel, Romos
- Pricăjan Remus, Romos.